

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Криворізький державний педагогічний університет

Психолого-педагогічний факультет
Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи

**СУЧАСНА ОСВІТА В РЕАЛІЯХ ТА
ПЕРСПЕКТИВАХ:
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ**

Збірник наукових і науково-методичних праць
за результатами науково-практичної конференції

Випуск 6

Кривий Ріг - 2024

Друкується за рішенням кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Криворізького державного педагогічного університету (протокол № 13 від 24.05.2024 року)

Сучасна освіта в реаліях та перспективах: соціально-педагогічний аспект: збірник наукових і науково-методичних праць [електронний збірник] / редкол. І. Шимко, Т. Василюк, І. Лисоконь, І. Размолодчикова; упор. І. Лисоконь. Вип. 6. Кривий Ріг: КДПУ, 2024. 140 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

1. Шимко І. М. кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Криворізького державного педагогічного університету (головний редактор)

2. Василюк Т. Г. кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Криворізького державного педагогічного університету (відповідальний редактор)

3. Лисоконь І. О., доктор філософії (PhD) з освітніх, педагогічних наук, асистент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Криворізького державного педагогічного університету (технічний редактор, упорядник)

4. Размолодчикова І. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Криворізького державного педагогічного університету (відповідальний редактор)

© Авторський колектив, 2024

© КДПУ, 2024

© Упорядник: Лисоконь І., 2024

І. О. Лисоконь

доктор філософії (PhD) з освітніх, педагогічних наук, асистент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Криворізького державного педагогічного університету

О. О. Герун

фахівець з соціальної роботи проєкту «Надання основних послуг у сфері охорони здоров'я, захисту та освіти постраждалому населенню в Харківській, Донецькій, Дніпропетровській та Запорізькій областях»

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО СОЦІОСТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ: ПРИНЦИПИ, ПІДХОДИ ТА ФОРМИ

У сучасному світі надважливим питанням є пошук ідентичності та встановлення окремих соціальних ролей, зокрема правильне встановлення статевої ролі. Актуальність теми також підкріплюється показниками соціологічних опитувань та щорічними статистичними звітами в соціальній сфері, а також доповідями науковців щодо поширення проблеми статевого виховання дітей та молоді. Міждисциплінарний підхід в соціальній сфері, зокрема соціостатевому вихованні молоді можна розглядати як одне з актуальних питань соціальної освіти на рівні з замовленням ринку праці на фахівців із соціальної роботи, практиками підготовки фахівців соціальної сфери, питанням галузевої приналежності соціальної роботи тощо [3, с. 10-11].

За середньоарифметичними показниками початок статевого життя у хлопців починається у 14-15 років, а у дівчат – 15-16 років. За таких умов можемо стверджувати, що до досягнення 18-річного віку кожна 8 (восьма) молода людина має сексуальний досвід. Разом з тим, зниження віку початку статевого життя призводить до активного зростання кількості незапланованих вагітностей, зокрема понад 60% вагітностей у осіб до 18 років закінчуються абортom. Такі показники нажаль

свідчать про поступе зміщення орієнтирів у соціальному та статевому вихованні молоді, з кожним роком середній вік початку статевого життя знижується, як і вік першої вагітності.

На нашу думку соціостатевого виховання має починатися з дитинства, адже статеve виховання не має обмежуватися лише категорією фізичного задоволення. Перш за все соціостатеве виховання має формувати категорії ідентичності та інтимності, що надалі будуть визначати більш глибині психосоціальні категорії та уявлення в підлітковому віці. Під час провадження соціостатевого виховання молодого покоління потрібно звертати увагу на вікові особливості виховної аудиторії, оскільки у різних вікових групах по різному відбуваються процеси мислення, уяви та усвідомлення.

Так, наприклад, у дітей 3-5 років закономірними є питання своєї появи на світ, тому потрібно навіть з такого раннього віку починати говорити про речі так якими вони є насправді. В цьому контексті доречним буде використання асоціативного підходу до виховання за допомогою якого можна використовуючи аналогії та правильні терміни пояснити дитині всі аспекти появи нового життя [1].

Якщо акцентувати увагу на підлітковому віці та молодіжній аудиторії перш за все варто акцентувати увагу на засобах контрацепції та інфекційних захворюваннях, які можуть передаватися статевим шляхом. При цьому використання асоціативного підходу до соціостатевого виховання буде сприйнято підлітками негативно, що може викликати лише зворотню реакції від необхідної.

Окремо зауважимо, що структуру соціостатевого виховання нині складають чотири основні елементи:

- виховання поваги до себе та інших;
- інформування про анатомію та фізіологію;
- розвиток гендерної чутливості;
- формування навичок прийняття відповідальних рішень щодо своєї сексуальної поведінки.

До основних принципів статевого виховання молодіжної аудиторії можна віднести:

- гендерна рівність;
- достовірність інформації;
- індивідуалізація;
- інформаційна кампанія;
- науково-методичне забезпечення;
- недискримінація;
- підтримка сім'ї;
- сприяння громадянській активності.

Загалом соціостатеве виховання молоді охоплює комплексний підхід до формування соціальних та статевих навичок, цінностей та уявлень серед молоді з метою створення здорового, відповідального та рівноправного суспільства. Ця стратегія включає різноманітні форми та методи, спрямовані на розвиток емоційного та соціального інтелекту, формування позитивної самооцінки та вміння будувати здорові міжособистісні стосунки.

У школах багатьох країн Європейського Союзу, включаючи і Україну, традиційно використовуються такі форми роботи з статевого виховання:

- включення відповідних тем у навчальні програми різних предметів;
- факультативні заняття;
- заходи для батьків.

Наприклад, важливе місце у соціостатевому вихованні молоді, а також у загальноосвітній підготовці, відводиться навчальному кіно, зокрема відеофільмам, які становлять значну частину дидактичного матеріалу. Використання цього засобу навчання допомагає передати молоді інформацію про актуальні проблеми статі та шляхи їх вирішення, розширює можливості викладання та виховання, та сприяє більш емоційному сприйняттю цих проблем. Водночас, на ранніх етапах соціостатевого виховання рекомендується акцентувати увагу на розвитку ціннісно-емоційної сфери за допомогою методів, таких як бесіда та гра, що найбільш доцільно сприяють формуванню ціннісних орієнтацій та навичок міжстатевого спілкування.

Окреслене вище дозволяє узагальнити підходи до соціостатевого виховання дітей та молоді:

- достовірним: ґрунтуватися на наукових даних і світовому досвіді;
- інклюзивним: поважати гендерну різноманітність і формувати у молоді толерантне ставлення до людей з різними гендерними уявленнями;
- інтерактивним: використовувати різні форми та методи роботи, щоб зацікавити молодь і зробити процес навчання максимально ефективним;
- комплексним: охоплювати всі аспекти сексуальності, включаючи фізіологію, психологію, етику, культуру, безпеку;
- спрямованим на розвиток критичного мислення: вчити молодь критично ставитися до інформації, що отримується з різних джерел, і приймати відповідальні рішення щодо свого сексуального життя [2].

Література

1. ВГЦ «Волонтер». Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) Сексуальне виховання дітей. 2019.
2. Коберник О. Управління виховним процесом у загальноосвітньому навчальному закладі. К. : Науковий світ, 2003. 230 с.
3. Концептуально-технологічна модель підготовки майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери [монографія] / авт. кол. Т. Василюк, І. Лисоконь, І. Размолодчикова, І. Шимко ; упоряд. І. Лисоконь. Кривий Ріг : КДПУ, 2022. 182 с.